

Identifying and ranking the needs of Arabic-speaking communities in Khuzestan province in the field of public library services: lifelong learning

Mansoor Koohi Rostami (Corresponding Author)

Associate Prof., Department of Knowledge and Information Science, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran. E-mail: m.rostami@scu.ac.ir

Ali Arabi

Assistant Professor, Department of Social Sciences, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran. E-mail: a.arabi@scu.ac.ir

Lafteh Mansoori

PhD. In sociology. E-mail: laftehmansoori@gmail.com

Sara Nildarar

Master's degree in Knowledge and information science, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran. E-mail: s-nildarar@stu.scu.ac.ir

Abstract

Purpose: The current research aim is to identify and rank the educational needs of Arabic-speaking communities who live in Khuzestan province and expect public libraries.

Method: The present research follows a mixed-method approach. The execution sequence of this strategy is based on a qualitative-quantitative sequence while emphasizing the importance of qualitative findings. Qualitative data were collected using a focused group method (in-depth interviews) with a thematic analysis technique to identify and prioritize these needs. Five cities were selected purposefully to determine the research sample in the qualitative stage. In the quantitative section, according to the results of the interviews, a questionnaire was made for social surveys at the level of the cities of Khuzestan province. Stratified and quota sampling were utilized in the quantitative and qualitative sections. Finally, a sample of 517 individuals from the Arabic-speaking community of Khuzestan was selected.

Findings: The research indicates that the educational needs of Arabic communities in Khuzestan are identity, artistic, entrepreneurial, linguistic, religious, scientific, and social skills. There is a significant difference in entrepreneurial educational needs between women and men; women are more interested in entrepreneurial education due to social changes and the need for financial independence. All age groups show the need for entrepreneurial education and expect public libraries to provide these courses. The need for social skills is more common among youth, but there is no significant difference between women and men. There is a need for familiarity with national and ethnic identities in all age and gender groups, and these communities in Khuzestan expect public libraries to hold relevant educational courses to recognize their national identities along with their national identity. There is no significant difference between women and men in the artistic needs and the interaction between gender and age groups. All age and gender groups are interested in artistic educational courses. There is a strong need for art in Arabic-speaking communities in Khuzestan due to the lack of reputable schools and the rich historical and cultural connection of art with these societies. Also, there is no significant difference between women and men in linguistic educational needs and the interaction between gender and age groups. Arabic-speaking communities in Khuzestan need to hold Persian and English language classes. Children at school age face problems with the Persian language and need more education in Persian,

while adults need more education in English. There is no significant difference between women and men in scientific educational needs and the interaction between gender and age groups, but adolescents need more scientific education. There is also no significant difference between women and men in religious needs and the interaction between gender and age groups. Due to the traditional, ethnic, and religious context of Arabic-speaking communities in Khuzestan, there is a demand for religious educational courses such as religious classes, Quranic stories, and familiarity with prophets and imams for all age and gender groups.

Originality/value: This research offers a valuable and original contribution to the field of public library services for minority language communities in several ways. Previous studies often address the needs of minority communities, neglecting the unique needs of individual language groups. This research focuses on the Arabic-speaking communities in Khuzestan, providing valuable insights into their distinct educational needs. Furthermore, the research goes beyond simply listing needs. Prioritizing these needs and identifying variations based on gender and age, offers valuable guidance for public libraries in tailoring their educational programs to prepare the best serve this community. The research presents valuable insights that can directly benefit public library managers and policymakers, particularly regarding the Arabic-speaking communities. It also provides a clear picture of the educational priorities within these communities, categorized by theme (identity, artistic, entrepreneurial, etc.) and demographics (age, gender). It allows library managers to tailor programs and services to address these needs directly.

Keywords: Public libraries, Education, Educational needs, Arabic-speaking communities, Khuzestan province.

فصلنامه تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی (زودآیند/ ویرایش نشده)

شناسایی و رتبه‌بندی نیازهای اجتماعات عرب زبان استان خوزستان در حوزه خدمات کتابخانه‌های عمومی: یادگیری مادام‌العمر

منصور کوهی رستمی (نویسنده مسئول)

دانشیار، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران. رایانامه: m.rostami@scu.ac.ir

علی عربی

استادیار، گروه جامعه‌شناسی دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران. رایانامه: a.arabi@scu.ac.ir

لفته منصوری

دکتری جامعه‌شناسی، دانشگاه شهید چمران، اهواز، ایران. رایانامه: laftehmansoori@gmail.com

سارا نیل‌درار

کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران s-nildarar@stu.scu.ac.ir

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر شناسایی و رتبه‌بندی نیازهای آموزشی اجتماعات عرب‌زبان استان خوزستان در حوزه کتابخانه‌های عمومی است.

روش: رویکرد پژوهش حاضر آمیخته اکتشافی است. داده‌های کیفی با استفاده از روش گروه متمرکز (مصاحبه‌های عمیق) و فن تحلیل تماتیک جمع‌آوری شد. پنج شهر استان خوزستان به صورت هدفمند و سهمیه‌ای به عنوان نمونه پژوهش در مرحله کیفی انتخاب شدند. در بخش کمی، بر اساس نتایج مصاحبه‌ها، پرسشنامه‌ای برای نظرسنجی اجتماعی در سطح شهرهای استان خوزستان تهیه شد. در نهایت، نمونه‌ای متشکل از ۵۱۷ نفر از اجتماعات عرب‌زبان خوزستان در بخش کمی و با استفاده از نمونه‌گیری طبقه‌ای مشارکت کردند.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان داد که نیازهای آموزشی اجتماعات عرب‌زبان استان خوزستان شامل نیازهای هویتی، هنری، کارآفرینی، زبانی، مذهبی، علمی و مهارت‌های اجتماعی هستند. تفاوت معناداری در نیازهای آموزشی کارآفرینی بین زنان و مردان وجود دارد؛ زنان به دلیل تغییرات اجتماعی و نیاز به استقلال مالی بیشتر به آموزش‌های کارآفرینی علاقه‌مند هستند. تمامی گروه‌های سنی نیاز به آموزش‌های کارآفرینی دارند و انتظار دارند کتابخانه‌های عمومی این دوره‌ها را ارائه دهند. نیاز به مهارت‌های اجتماعی بیشتر در میان جوانان شایع است، اما تفاوت معناداری بین زنان و مردان وجود ندارد. نیاز به آشنایی با هویت‌های ملی و قومی در تمامی گروه‌های سنی و جنسی وجود دارد و این جوامع در خوزستان انتظار دارند کتابخانه‌های عمومی دوره‌های آموزشی مرتبط را برای شناخت هویت‌های ملی و قومی برگزار کنند. تفاوت معناداری بین زنان و مردان در نیازهای هنری و تعامل بین جنسیت و گروه‌های سنی وجود ندارد. تمامی گروه‌های سنی و جنسی به دوره‌های آموزشی هنری علاقه‌مند هستند. به دلیل کمبود مدارس معتبر و ارتباط تاریخی و فرهنگی غنی هنر با این جوامع، نیاز قوی به هنر در اجتماعات عرب‌زبان استان خوزستان وجود دارد. همچنین، تفاوت معناداری بین زنان و مردان در نیازهای آموزشی زبانی و تعامل بین جنسیت و گروه‌های سنی وجود ندارد. اجتماعات عرب‌زبان استان خوزستان نیاز به برگزاری کلاس‌های زبان فارسی و انگلیسی دارند. کودکان در سنین مدرسه با مشکلات زبان

فارسی مواجه هستند و نیاز به آموزش بیشتر در زبان فارسی دارند، در حالی که بزرگسالان نیاز به آموزش بیشتر در زبان انگلیسی دارند. تفاوت معناداری بین زنان و مردان در نیازهای آموزشی علمی و تعامل بین جنسیت و گروه‌های سنی وجود ندارد، اما نوجوانان نیاز بیشتری به آموزش علمی دارند. همچنین، تفاوت معناداری بین زنان و مردان در نیازهای مذهبی و تعامل بین جنسیت و گروه‌های سنی وجود ندارد. به دلیل بافت سنتی، قومی و مذهبی جوامع عرب‌زبان خوزستان، تقاضا برای دوره‌های آموزشی مذهبی مانند کلاس‌های مذهبی، داستان‌های قرآنی و آشنایی با پیامبران و امامان برای تمامی گروه‌های سنی و جنسی وجود دارد.

اصالت/ارزش: این پژوهش به صورت ارزشمند و منحصر به فردی به حوزه خدمات کتابخانه‌های عمومی برای گروه‌های قومی کمک می‌کند. مطالعات پیشین عموماً به نیازهای جوامع اقلیتی می‌پردازند، اما نیازهای خاص گروه‌های قومی را نادیده گرفته‌اند. این پژوهش بر اجتماعات عرب‌زبان استان خوزستان تمرکز دارد و بینش‌های ارزشمندی در مورد نیازهای آموزشی منحصر به فرد آن‌ها ارائه می‌دهد. علاوه بر این، این پژوهش صرفاً به فهرست کردن نیازها بسنده نمی‌کند؛ بلکه با اولویت‌بندی این نیازها و شناسایی تفاوت‌ها به لحاظ جنسیت و سن، راهنمایی‌های ارزشمندی برای کتابخانه‌های عمومی در جهت تنظیم برنامه‌های آموزشی‌شان به منظور خدمت بهتر به این جامعه فراهم می‌کند. از طرفی، این پژوهش بینش‌های مفیدی را ارائه می‌دهد که مدیران و سیاست‌گذاران کتابخانه‌های عمومی می‌توانند از این نتایج برای ارایه خدمات آموزشی مؤثرتر بهره‌گیرند. همچنین تصویری واضح از اولویت‌های آموزشی در این جوامع ارائه می‌دهد که بر اساس موضوع (نیازهای هویتی، هنری، کارآفرینی و غیره) و مشخصات جمعیتی (سن، جنسیت) دسته‌بندی شده است. این امر به مدیران کتابخانه‌ها اجازه می‌دهد تا برنامه‌ها و خدمات خود را مستقیماً براساس این نیازها تنظیم نمایند.

کلیدواژه‌ها: کتابخانه‌های عمومی، آموزش، نیازهای آموزشی، اجتماعات عرب‌زبان، استان خوزستان.

مقدمه

بررسی تاریخی زیست کتابخانه‌های عمومی نشان می‌دهد که پیوندی ناگسسته بین کتابخانه‌های عمومی و اجتماعات محلی وجود داشته‌است. در ابتدا، هدف کتابخانه عمومی، تأمین دموکراسی، کاهش میزان رفتار مخرب و فراهم کردن سرگرمی و تفریح قابل قبول در سطح اجتماع بود. «مک کب» (۲۰۰۱) این هدف را به عنوان کتابداری مدنی، یا هنر تقویت اجتماعات از طریق توسعه خدمات کتابداری - که نیازهای اجتماعی را همانند نیازهای فردی برطرف می‌کند - تعریف نمود (سنیدر،^۲ ۲۰۰۷). در سال ۱۹۶۹ بخشی با عنوان «میزگرد مسئولیت اجتماعی» در انجمن کتابداری آمریکا ایجاد و زمینه‌ای برای کتابداران فراهم شد که در مورد مسائل اجتماعی، بحث و فعالیت‌هایی را در جهت بهبود شرایط اجتماعی پیشنهاد کنند. با وجودی که موضوع مسئولیت اجتماعی کتابداری به اوایل دهه ۱۹۶۰ برمی‌گردد، در سطح بین‌المللی تا سال ۱۹۹۸ به عنوان یک موضوع حرفه‌ای برجسته نشد. در سال ۱۹۹۸ با آغاز گروه بحث مسئولیت اجتماعی توسط ایفلا، این گروه در مورد مسائلی مانند توسعه کتابخانه روستایی، بی‌سوادی، و شکاف دیجیتالی به بحث پرداختند (پروان،^۳ ۲۰۰۴).

تحولات اجتماعی و سیاسی، فرهنگی، اقتصادی، و چند فرهنگی در بخش‌هایی از جهان منجر به افزایش مهاجرت و افزایش در تنش‌های نژادی، قومی و فرهنگی شده‌است. گزارش‌های سازمان ملل درباره مهاجرت و عوامل آن به‌طور گسترده‌ای به این نکته اشاره دارند که عوامل اجتماعی، اقتصادی، و فرهنگی می‌توانند نقش مهمی در تصمیمات مهاجرتی افراد بازی کنند. یکی از این عوامل، بدون شک، نابرابری‌های زبانی و فرهنگی است. این نابرابری‌ها ممکن است از تفاوت‌های زبانی و فرهنگی در کشور مبدأ و مقصد، تا تحقق امکانات آموزشی، فرصت‌های شغلی، و دسترسی به خدمات پزشکی و اجتماعی در کشور مبدأ مرتبط باشند. در کشورهایی که نابرابری‌های زبانی و فرهنگی وجود دارد و به دنبال حل آن‌ها نیستند، افراد ممکن است به دنبال فرصت‌های بهتر و تضمینات بیشتر در کشورهای دیگر بگریزند. این نابرابری‌ها می‌توانند از جنبه‌های مختلفی مانند دسترسی به آموزش، شغل، سلامتی، و حقوق انسانی مؤثر باشند و می‌توانند به عنوان عاملی اساسی در تصمیمات مهاجرتی افراد مطرح شوند. در عین حال، شمار فزاینده‌ای از افراد موانع مهم زبانی و فرهنگی را برای دسترسی به اطلاعات و خدمات کتابخانه‌ای تجربه می‌کنند (سازمان بین‌المللی مهاجرت،^۴ ۲۰۰۸). لذا لازم است کتابخانه‌های عمومی متناسب با تحولات پیرامون (بالاخص تحولات اجتماعی) خدمات خود را تغییر، تقویت، یا بهبود بخشند. کتابخانه‌های عمومی باهدف خدمت‌رسانی به اجتماعات مختلف ساکن پیرامون کتابخانه‌های عمومی به وجود آمده‌اند. این رسالت میسر نمی‌شود مگر با شناخت جامعه مخاطب و نیازهای اطلاعاتی و خدماتی جامعه و دسترس‌پذیر

^۱ McCabe

^۲ Snyder

^۳ Brown

^۴ International Organization for Migration (IOM)

ساختن اطلاعات و دانش و ارائه خدمات برای همه گروه‌ها صرف‌نظر از سن، نژاد، قومیت، دین، ملیت، زبان و موقعیت اجتماعی. بر این اساس، یکی از عوامل مهم موفقیت کتابخانه‌های عمومی، تأمین خدمات و منابع اطلاعاتی برای پاسخگویی به نیازهای جامعه است (جیل، ۱۳۸۰). به واسطه این الزام، کتابخانه‌های عمومی نقش خود را از «مخازن کتاب» به فرایندهای نوآورانه تقویت اجتماع تغییر داده‌اند، به عبارتی در مقایسه با کتابخانه‌های دانشگاهی که می‌بایست از «پژوهش برای اجتماعات» به «پژوهش توسط اجتماعات» تغییر کنند، کتابخانه‌های عمومی نیز باید از «طراحی خدمات برای مشتریان» به سمت «طراحی خدمات به وسیله اجتماعات» حرکت کنند (د مور و ون دن اسم، ۲۰۱۳).

بنابراین در راستای تبدیل شدن به «کتابخانه نیاز محور» و حرکت به سمت «طراحی خدمات به وسیله اجتماعات»، ضروری است که نیازهای اطلاعاتی، خدماتی و برنامه‌ای اجتماعات محلی و قومی کتابخانه عمومی، شناسایی شده و حرکت کتابخانه بر اساس آن صورت گیرد (خادمی زاده و همکاران، ۱۴۰۰). شناسایی نیازهای اطلاعاتی کتابخانه‌های عمومی در ایران به دلیل تنوع قومی از اهمیت دو چندانی برخوردار است. توجه به نیاز اطلاعاتی هر کدام از این اقوام در بستر کتابخانه‌های عمومی باعث می‌شود این کتابخانه‌ها به نهادهایی اجتماع محور تبدیل شوند و از این طریق بر غنای فرهنگی جامعه افزوده و به شکل‌گیری هویت فرهنگی کمک شایانی کنند.

قومیت و گروه‌های قومی از جمله مفاهیمی است که تعریف مشخصی نداشته و یا معیارهای متفاوتی در تعاریف این مفاهیم وجود دارد (احمدی، ۱۳۷۸). از سویی دیگر تعاریف و دیدگاه‌های ارائه‌شده پیرامون قومیت در غرب با ملل دیگر از جمله ایران متفاوت است (زرداری، عطاپور، مجیدی، اکبرنژاد، ۱۳۹۸). امروزه تعاریف متعددی از قوم و قومیت وجود دارد که هر یک از آنها بر عناصر خاصی از این پدیده اجتماعی تأکید دارند. در لغت‌نامه دهخدا، «قومیت» به معنای مجموعه‌ای از افراد است که دارای ویژگی‌های مشترکی مانند نژاد، زبان، مذهب، فرهنگ و تاریخ مشترک هستند. این افراد به دلیل همین ویژگی‌های مشترک خود را به عنوان یک گروه متمایز از دیگران می‌بینند. قومیت بر مبنای تعلقات قومی و نژادی تعریف می‌شود که اعضای یک گروه را از سایر گروه‌ها متمایز می‌کند. این تعریف بر اهمیت مشترکات فرهنگی، زبانی و نژادی تأکید دارد که موجب ایجاد یک هویت جمعی برای اعضای یک قوم می‌شود (دهخدا، ۱۳۷۷). به نظر می‌رسد در این خصوص رساترین تعریف مربوط به ویکتور کوزلوف (قوم شناس معروف) باشد که معتقد است «قوم یک سازمان اجتماعی تشکیل یافته‌ای است که بر پهنه سرزمین معینی قرار دارد و شامل مردمی است که در طول تاریخ با هم پیوندهای اقتصادی، فرهنگی، خویشاوندی و... برقرار کرده‌اند، دارای زبان، ویژگی‌های فرهنگی، ارزش‌های اجتماعی و سنت‌های مشترک می‌باشند. در گذشته مشخصات خونی و نژادی نیز جزو پیوندهای قومی محسوب می‌شدند اما امروز به دنبال در هم آمیختگی ملت‌ها، این دو عامل دیگر به حساب نمی‌آیند (ابوطالبی، ۱۳۸۷). یکی از گروه‌های قومی ساکن در ایران، قوم عرب است. این قوم در گستره استان خوزستان در حال زیست هستند که کتابخانه‌های عمومی

بایستی پایش دقیقی از نیازهای متنوع آنها داشته باشد تا بتواند پیوندی عمیق با این گروه قومی ایجاد نماید. این گروه قومی قطعاً نیازهای متنوعی دارند که در این پژوهش بر شناسایی و سنجش نیازهای آموزشی آنان پرداخته شده است. نیاز به آموزش در دهه ۱۹۹۰ برای پاسخگویی به چالش‌های قرن ۲۱ و افزایش مهارت نیروی کار سازگار در حمایت از جامعه اطلاعاتی یا اقتصاد دانشی بیش از پیش احساس شد (اوه، گروت و اشمیت، ۲۰۰۷). پس از آن با رشد شتابنده تغییرات و رقابت در عرصه‌ی جهانی، دولت‌ها برای تداوم حیات مطلوب خود و همسو شدن با تحولات جهانی به اهمیت افزایش توان بهره‌گیری از قابلیت‌ها و ظرفیت‌های یادگیری جوامع خود پی بردند. از این رو از اواخر قرن بیستم آموزش به عنوان یکی از حقوق فردی افراد شناخته شد و از آن پس بسیاری از کشورهای دنیا اقدام به ایجاد برنامه‌های آموزش یادگیری مادام‌العمر به عنوان راهی برای توسعه فردی و زندگی غنی‌تر نمودند و امروزه این برنامه‌ها را جزو اولویت‌های آموزشی دولت‌ها برای مردم قرار داده‌اند. یادگیری مادام‌العمر به کلیه فعالیت‌های یادگیری رسمی و غیررسمی اطلاق می‌شود که در طول زندگی انجام می‌شود (روا و کان، ۱۹۸۷). یادگیری مادام‌العمر از نظر جارویس^۴ (۲۰۰۶) شامل فرایندهایی در طول زندگی است که جسم، ذهن، و تجربیات فرد را درگیر کرده و در نهایت منجر به تغییر فرد می‌شود.

از آنجا که آموزش مادام‌العمر برای همگان در فضای رسمی و آکادمیک میسر نیست، هر چند این فضاها در ترویج یادگیری مادام‌العمر نقش دارند، اما نیازمند تعریف فضاهایی برای یادگیری مادام‌العمر برای عامه مردم هستیم. از جمله فضاهای عمومی و یکی از منحصر به فردترین آن‌ها به لحاظ فراگیر بودن، ارزان بودن و در دسترس بودن برای همه، کتابخانه‌های عمومی هستند. کتابخانه‌های عمومی به واسطه همگانی بودن، امکان نیازسنجی بهتری قبل از برگزاری برنامه‌های یادگیری دارند و سعی دارند توانمندی‌های افراد را از طریق آموزش به صورت رایگان و کم هزینه افزایش دهند و این برخلاف سایر مراکز آموزشی جامعه است که اغلب نگاه تجاری دارند. از این رو امروزه نقش کتابخانه‌های عمومی در یادگیری مادام‌العمر به مسئله مهمی در همه کشورهای دنیا بدل شده است به طوری که شاهد ایجاد فضاهای یادگیری مثل فضاهای سازنده^۵ ایجاد مکان‌های ثابت آموزش در حوزه‌های مختلف اجتماعی و به ویژه اقتصادی در کتابخانه‌های عمومی دنیا هستیم و همان طور که (اوه، گروت و اشمیت، ۲۰۰۷) تاکید دارند، کتابخانه‌های عمومی در حمایت از

¹ Eve, Groot and Schmidt

² Rowe

³ Kahn

⁴ Jarvis

^۵ Makerspace: در یک فضای سازنده مراجعان در سنین مختلف می‌توانند به تنهایی یا با کارکنان کتابخانه در پروژه‌های خلاق همکاری کنند. این

فضاها اغلب دسترسی اعضای جامعه را به ابزارها، فناوری‌ها و ارتباطات اجتماعی امکان‌پذیر می‌کند.

⁶ Eve, Groot and Schmidt

فراگیران فردی و غیررسمی سابقه طولانی دارند و از این رو می‌توان انتظار داشت که در زمینه یادگیری مادام‌العمر سهم مهمی داشته باشد.

به طور تاریخی برای کتابخانه‌های عمومی چهار نقش اطلاعاتی، تفریحی، فرهنگی و همچنین نقش آموزشی قائل شده‌اند (آندراد و ماگالهاس، ۱۹۷۹). در کنار این چهار نقش اساسی کسل، بامداس^۳ و بریان^۴ (۲۰۱۲) چهار وجه تاریخی را برای کتابخانه‌های عمومی بر می‌شمارند. آن‌ها با بررسی تاریخ کتابخانه‌ها به وظایف و رویکردهای کتابخانه‌های عمومی در طول تاریخ اشاره کردند. آن‌ها مدعی هستند نقش کتابخانه‌های عمومی در طول تاریخ از مکان‌هایی برای دستیابی به منابع و خواندن کتاب و روزنامه به مراکز فرهنگی و سپس با گسترش تکنولوژی به مراکز رسانه‌ها و امروزه به مراکز یادگیری تبدیل شده‌است. این بدین معنی است که اگرچه کتابخانه‌ها و کتابداران در گذشته از یادگیری پشتیبانی می‌کردند، اما در سال‌های اخیر کتابداران بر این نقش "اصرار دارند" و به عنوان "مکان سوم" آموزش در جوامع خدمت می‌کنند (اولدبرگ، ۲۰۰۲) و کتابخانه‌های عمومی "به‌طور جدایی‌ناپذیری با یادگیری مادام‌العمر مرتبط هستند" (ایمل^۶ و داکت، ۲۰۰۹). گرابینسکی^۷ (۲۰۰۵) شش مرحله مهم را برای تسهیل چنین محیط‌های آموزشی برای فراگیران بزرگسال نشان داد. چهار مورد از شش مورد برای یادگیرنده بزرگسال و مؤسسات فرهنگی مهم هستند: (الف) به رسمیت شناختن و پذیرفتن اینکه بزرگسالان می‌توانند در کل دوره زندگی پیشرفت و یادگیری داشته باشند، (ب) درک اینکه رشد بزرگسالان از بدو تولد آغاز می‌شود و تا هنگام مرگ ادامه می‌یابد، (ج) ارتباط جنبه‌های روانشناختی و زمینه‌های اجتماعی به جنبه‌های فیزیکی فضاهایی که ما عمداً به عنوان فضاهای یادگیری برای بزرگسالان انتخاب می‌کنیم، و (د) پرورش و تسهیل پیشرفت کل افراد جامعه.

اگرچه افراد با ویژگی‌های مختلفی به کتابخانه‌های عمومی مراجعه می‌کنند اما همه آن‌ها به منظور رفع نیازهای اطلاعاتی، آموزشی یا سرگرمی خود پا به کتابخانه می‌نهند. از این رو کتابخانه عمومی ملزم به شناسایی دقیق این نیازهاست. قبل از ارائه خدمات اطلاعاتی ضروری است که نیازهای اطلاعاتی جامعه مخاطب آن خدمات مشخص شود. بررسی‌های نیازسنجی نشان می‌دهد که نیازهای انسان متأثر از بافت و شرایط فرهنگی، اجتماعی و محیطی وی است. به نظر می‌رسد که افراد منسوب به اقلیت‌ها (خواه قومی، مذهبی، زبانی و مانند آن) نیز در بافتی تقریباً متفاوت از جامعه پیرامونی به سر

¹ Andrade & Magalhães

² Cassell

³ Bamdas

⁴ Bryan

⁵ Oldenburg

⁶ Imel

⁷ Duckett

⁸ Grabinski

می‌برند و از این رو می‌توان گفت که احتمالاً بافت و زمینه فرهنگی و اجتماعی گروه‌های یادشده در شکل‌دهی رفتار آنان نقش ایفا می‌کند (زارع، ۱۳۹۱).

شوا (۲۰۲۳) نشان داده است که کتابخانه‌های عمومی، به عنوان مراکز فرهنگی و تاریخی، نقش بسیار مهمی در حفظ و تقویت هویت و قومیت‌های محلی ایفا می‌کنند. این مکان‌های عمومی، فضاهایی را فراهم می‌کنند که افراد می‌توانند با غنی‌ترین آثار فرهنگی، ادبی و تاریخی خود آشنا شوند و از آنها بهره‌برداری کنند. گیلپین، کارگر و ننکا^۱ (۲۰۲۴) به این نتیجه دست یافتند که این ارتباط میان فرهنگ و جامعه، باعث تقویت هویت قومیت‌های محلی می‌شود، زیرا افراد از طریق دسترسی به منابع فرهنگی، ارزش‌ها، باورها و تاریخچه قومیت خود را بهتر می‌فهمند و به آن متصل می‌شوند. همچنین، ویناتا، فادلینا و باسوکی^۲ (۲۰۲۱) در پژوهش خود کتابخانه‌های عمومی را به عنوان مکان‌هایی برای تبادل دانش و تجربیات میان افراد مختلف دانسته که با ارائه خدماتی از جمله آموزش، کارگاه‌های فرهنگی و هنری، نشست‌های ادبی و فرهنگی، فضایی را برای توسعه و تقویت هویت فرهنگی و قومیتی فراهم می‌کنند. این اقدامات به تعاملات فرهنگی و اجتماعی بین افراد مختلف کمک کرده و همچنین به ترویج ارزش‌های فرهنگی و هویت محلی اساسی می‌شود. به همین دلیل، حمایت و توسعه کتابخانه‌های عمومی به عنوان نقاطی برای انتقال و حفظ تراث فرهنگی و هویت قومیت‌های محلی، بسیار حیاتی است.

کتابخانه عمومی به عنوان یک اجتماع محلی و یک مرکز اجتماعی که محل گردهم‌آیی افراد محلی برای رفع نیازهای اطلاعاتی، آموزشی و سرگرمی است موظف به شناسایی همه انواع نیازهای این افراد و تلاش جهت رفع آنها است. ارائه خدمات و برنامه‌های آموزشی کتابخانه‌ای برای اجتماعات عرب زبان نیز از این قاعده مستثنی نیستند به همین جهت پژوهش حاضر در پی آن است که به شناسایی انواع نیازهای آموزشی اجتماعات عرب زبان استان خوزستان پرداخته تا با شناسایی نیازها بتواند برنامه‌ریزی مفیدی در زمینه رفع آنها از طریق اجرای برنامه‌ها و خدمات بنماید. از این رو، مسئله اصلی پژوهش شناسایی مهم‌ترین نیازهای آموزشی اجتماعات عرب زبان استان خوزستان در زمینه خدمات کتابخانه‌های عمومی است و سؤالات پژوهش عبارتند از:

- نیازهای آموزشی اجتماعات عرب زبان استان خوزستان در حوزه کتابخانه‌های عمومی کدامند؟
- رتبه‌نیازی‌های آموزشی شناسایی شده اجتماعات عرب زبان استان خوزستان در حوزه کتابخانه‌های عمومی کدامند؟
- آیا تفاوت معناداری بین نیازهای آموزشی گروه‌های سنی و جنسی اجتماعات عرب زبان وجود دارد؟

¹ Shuva

² Gilpin, Karger & Nenka

³ Winata, Fadelina & Basuki

روش‌شناسی پژوهش

رویکرد پژوهش حاضر آمیخته اکتشافی است. ترتیب انجام این راهبرد مبتنی بر توالی کیفی-کمی با تأکید بر اهمیت یافته‌های کیفی است. در این پژوهش نخستین گام که شناسایی نیازهای اطلاعاتی آموزشی اجتماعات عرب‌زبان استان خوزستان است با استفاده از گروه‌های متمرکز و تحلیل کیفی داده‌ها (تحلیل مضمون) انجام گرفت. در گام بعدی پرسشنامه به دست آمده از گام قبل توزیع و و تحلیل شده است.

در بخش کیفی، در هر جلسه بعد از معرفی اعضای شرکت کننده در جلسه و آشنایی اولیه، یکی از اعضای کادر پژوهشی خلاصه‌ای از مساله پژوهش از جمله بیان مسئله، ضرورت و اهمیت انجام طرح و اهداف نیازسنجی را به استحضار شرکت کنندگان می‌رساند. سپس کدهای اخلاقی پژوهش به اطلاع داوطلبان شرکت کننده در جلسه می‌رسد و به سوال‌های احتمالی ایشان پاسخ داده می‌شود. در ادامه برگه‌هایی در اختیار شرکت کنندگان قرار می‌گردد تا در صورت لزوم در طول جلسه موارد مرتبط با اهداف تحقیق را علاوه بر مشارکت در بحث گروهی، یادداشت نمایند و در انتها به کادر پژوهشی تحویل دهند. محتوای جلسات نیز جهت تحلیل ثانویه با رعایت تمامی کدهای اخلاقی ضبط شدند.

شرکت کنندگان در هر جلسه بین پانزده تا بیست و پنج نفر بودند و زمان جلسات برای ۱۲۰ دقیقه تعریف شده بود که در تمامی جلسات با توجه به مشارکت بالای شرکت کنندگان این زمان تا ۲۰۰ دقیقه نیز ادامه می‌یافت. لازم به ذکر است که منطبق با قواعد روش‌شناسی مورد استفاده، در هر جلسه شرکت کنندگان تشویق می‌شدند تا با یکدیگر صحبت کنند، سؤال پرسند، حکایت‌ها را تبادل کنند و در مورد تجربیات و دیدگاه‌های یکدیگر نظر دهند. اگرچه محققان به عنوان ناظم، موضوعات مورد بحث را آغاز می‌کردند و بنابراین کنترل خاصی بر آنچه که قرار است مورد بحث قرار گیرد از طریق ایشان اعمال می‌شد، ما هیچ دیدگاهی را در طول جلسه گفتگو در جریان، که سبب سوءگیری شناختی شود ارائه نمی‌کردیم.

جهت تعیین جامعه پژوهش در مرحله کیفی که ترکیب جمعیتی ۲۹ شهرستان استان با تأکید بر اجتماعات عرب‌زبان بر روی نقشه مشخص شدند، استفاده شد. سپس از میان شهرستان‌های عرب‌نشین با توجه به درصد قومیت عرب (هفتاد تا صد درصد) و مبتنی بر مجاروت فرهنگی با سایر شهرستان‌ها و همچنین توسعه‌یافتگی، پنج شهرستان آبادان، اهواز، سوسنگرد، شوش و رامشیر جهت برگزاری جلسات گروه متمرکز انتخاب شدند. ترکیب جلسات شامل اعضای فعال کتابخانه‌های عمومی شهرستان از گروه‌های مختلف سنی با توجه به متغیر جنس انتخاب شدند. تلاش حداکثری تیم پژوهشی بر این امر استوار بود تا ترکیب افراد حاضر در جلسه مبتنی بر اهداف تحقیق ارائه شده قرار گیرد. از این رو شرکت کنندگان شامل مسئولین کتابخانه‌ها، فعالین فرهنگی و اجتماعی شهرستان، اعضای کودک و نوجوان، جوانان، و بزرگسالان کتابخانه‌های عمومی است.

تلاش شد تا با ورود به جامعه آماری ناشناخته و نامتعیین مورد مطالعه، نیازسنجی کیفی مبتنی بر هدف بیان شده در پژوهش حاضر صورت پذیرد. حجم نمونه بر اساس حد اشباع نظری تعیین شد. در پژوهش‌های متعدد بسته به حد اشباع نظری تعداد مصاحبه‌ها از ۱۰ تا ۳۰ نفر متغیر بوده است که در این پژوهش نیز در همین بازه تا حد اشباع نظری مصاحبه صورت گرفت.

در بخش کمی با توجه به نتایج از حاصل از مصاحبه‌ها، پرسش‌نامه‌ای جهت پیمایش اجتماعی در سطح شهرستان‌های استان خوزستان انجام شده است. پژوهشگران از نمونه‌گیری طبقه‌ای تصادفی سهمیه‌ای برای انتخاب نمونه استفاده کردند. هر شهرستان به نسبت سهم خود از جمعیت اجتماعات عرب‌زبان در نمونه نقش داشته‌است. مطابق با جدول کوکران تعداد نمونه بیش از ۲۰۰ نفر کم‌ترین خطای برآورد و اندازه‌گیری را برای تحلیل‌ها نشان می‌داد که پژوهشگران توانستند نمونه ۵۱۷ نفری را از جامعه عرب‌زبان خوزستان انتخاب کنند. جهت انجام این بخش از پژوهش، بر اساس مصاحبه‌ها پرسش‌نامه‌ای طراحی و اجرا شد. پرسش‌نامه اولیه نیازهای آموزشی است که جهت تعیین روایی در اختیار متخصصین قرار گرفت. برای تعیین روایی پرسش‌نامه اولیه پرسش‌نامه در اختیار ۲۱ متخصص و چهره فرهنگی و اجتماعی اجتماعات عرب‌زبان استان خوزستان قرار گرفت و از آن‌ها خواسته شد تا درباره هر گویه اظهار نظر خود را به صورت اعداد ۱ تا ۴ اعلام کنند. در این پرسش‌نامه عدد ۱ به معنی نامرتب بودن گویه، عدد ۲ گویه مرتبط است اما احتیاج به بازنگری کلی دارد، عدد ۳ گویه مرتبط است اما احتیاج به بازنگری جزئی دارد و عدد ۴ یعنی گویه کاملاً مرتبط است. پس از جمع‌آوری پرسش‌نامه‌ها برای تعیین روایی محتوا از شاخص روایی محتوا موسوم به CVI استفاده شد. این شاخص در دو سطح گویه و سازه قابل محاسبه است (هالک، هول و بارتلومیچزیک، ۲۰۱۷). پایایی ابزار با استفاده از آزمون کرونباخ ۰/۹۱ بدست آمد که نشان از پایایی ابزار است.

یافته‌های پژوهش

پس از کدگذاری اولیه مصاحبه‌های انجام شده به همراه مصاحبه‌های تکمیلی و پرسشنامه نیمه ساختاریافته، کدهای اولیه در هفت مقوله محوری دسته‌بندی شدند که به ترتیب اهمیت و تکرار در جدول شماره ۱ ارائه شده‌اند. همانطور که ملاحظه می‌شود، ۷ مقوله محوری نیازهای آموزشی و یادگیری مادام‌العمر اجتماعات عرب‌زبان استان خوزستان عبارتند از: کارآفرینی، مهارت‌های اجتماعی، هویت‌یابی، ادبی و هنری، مذهبی، علمی و زبانی.

جدول ۱: مقوله‌های محوری در آموزش مبتنی بر انتظارات اجتماعات عرب استان خوزستان

مقوله‌های محوری	کد/تم اولیه
کارآفرینی	مهارت‌افزایی شغلی / آموزش مهارت کاربردی توانمندسازی / کلاس‌های فنی / معرفی مشاغل / آشنایی با مشاغل / مشاغل خانگی: خیاطی، آشپزی، ...

¹ Hulk, Hull & Bartłomyczk

فرزندپروری / آموزش خانواده محور / فرهنگ کتابخوانی / فرهنگ شهروندی / مشاوره / توانمندی خانواده / زنان خانه دار / برنامه‌های جامعه‌محور / اصول شهروندی / سواد رسانه‌ای / مهارت زناشویی.	مهارت‌های اجتماعی
هویت بخشی / معرفی مشاهیر / شهرشناسی / تاریخ و بزرگان / هویت قومی (آثار ادبی، هنری، شعر، موسیقی، هنر) / هویت ملی (ترجمه آثار فاخر فارسی و ملی به زبان عربی / داستان‌های کودکانه) / هویت تاریخی (شهرشناسی، مشاهیر و بزرگان، تاریخ باستان و معاصر).	هویت‌یابی
نقاشی / کلاس طراحی / کلاس‌های هنری ۲ / کلاس‌های هنری / نقاشی ۲ / موسیقی / ادبیات / نقاشی / کاردستی ۲ / شعر / نویسندگی / ورزش / عکاسی / گرافیک / سینما / اورینگامی.	ادبی و هنری
کلاس دینی / داستان‌های قرآنی / آشنایی با پیامبران و امامان / کلاس نجوم / تقویت دروس / کنکور.	مذهبی
زبان آموزی / آموزش زبان / هویت و زبان.	علمی
	زبانی

جدول ۲ میانگین نمراتی است که هر کدام از افراد به این دسته‌بندی‌ها داده‌اند را نمایش می‌دهد. با توجه به نتایج می‌توان گفت که نیازهای آموزشی اجتماعات عرب خوزستان به ترتیب اولویت عبارتند از نیازهای هویتی، نیازهای هنری، نیازهای کارآفرینی، زبانی و مذهبی، نیازهای علمی و مهارت‌های اجتماعی بودند. چرایی نیاز به این آموزش‌ها در بین اجتماعات عرب زبان استان خوزستان در ادامه تشریح خواهد شد.

جدول ۲: نیازهای آموزشی نمونه پژوهش

نیازهای آموزشی	تعداد پاسخگو	میانگین
هویت بخشی	۵۰۸	۳,۴۲۰۳
هنری	۴۹۰	۳,۳۴۱۸
کارآفرینی	۵۱۳	۳,۱۵۶۴
زبانی	۴۹۷	۳,۰۹۴۶
مذهبی	۵۰۶	۳,۰۸۱۰
علمی	۴۹۱	۲,۹۶۷۴
مهارت‌های اجتماعی	۴۷۲	۲,۷۸۸۱

نکته قابل تامل در نتایج جدول بالا این واقعیت است که هرچند نیازهای آموزشی هویت بخشی بالاترین میانگین را در میان نیازهای آموزشی به خود اختصاص داده است اما قرار گرفتن زبان در رده‌های پایین تر از نیازهای هنری و کارآفرینی بسیار قابل تامل می‌باشد. از آنجاییکه زبان ظرف اندیشه و فرهنگ انسان اجتماعی است، و هویت برساخته‌ای از ابعاد تاریخی و سرزمینی، بنابراین با توجه به یافته‌های کیفی پژوهش حاضر می‌توان بر این مهم تاکید داشت که جامعه عرب زبان خوزستان، هویت خویش را در پیوندی ناگسستنی از تاریخ و سرزمین ایران ادراک می‌نماید و این مهم حاکی از نقش بسیار حساس کتابخانه‌های عمومی در تقویت هویت ملی همزمان با احترام و به رسمیت شناختن هویت‌های قومی می‌باشد.

در ادامه سعی شد تفاوت بین نیازهای آموزشی را بین گروه‌های مختلف اجتماعی از جمله مردان و زنان و همچنین گروه‌های سنی را با استفاده از تجزیه و تحلیل واریانس دو راهه مورد بررسی قرار گیرد.

نیازهای آموزشی-کارآفرینی

جهت بررسی معناداری تفاوت بین گروه‌های سنی و جنسی از تحلیل واریانس دو راهه استفاده شد. نتایج مربوط به آنوا دو راهه در جدول ۳ آمده است.

جدول ۳. آزمون آنوای دو طرفه برای تفاوت نیازهای آموزشی-کارآفرینی

منبع	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح
جنسیت	۱۲,۳۷	۱	۱۲,۳۷	۱۰,۸۲	۰,۰۱
گروه‌های سنی	۳,۰۱	۲	۱,۵۰	۱,۳۱	۰,۲۶۹
تعامل جنسیت و گروه سنی	۳,۷۱	۲	۱,۸۵	۱,۶۲	۰,۱۹۸
خطای استاندارد	۵۳۳,۵۷	۴۶۷	۱,۱۴		

همانطور که در جدول ۳ مشاهده می‌شود، بین نیازهای آموزشی-کارآفرینی زنان و مردان تفاوت معناداری وجود دارد. با توجه به میانگین بدست آمده می‌توان گفت نیاز به آموزش در حوزه کارآفرینی در اجتماعات عرب به واسطه مشکلات اقتصادی حاکم بر جامعه و کمبود کار در استان خوزستان از اهمیت بالایی برخوردار بوده است. نکته قابل تامل در این میان اما تفاوت معنادار بین انتظارات آموزشی-کارآفرینی زنان با مردان است. این مهم حاکی از تغییرات اجتماعی جوامع مدرن و پرننگ شدن امکان حضور زنان در عرصه‌های عمومی جامعه است که به ویژه با توجه به فرهنگ سنتی، پیش‌تر این مهم مگر در موارد عرفی پذیرفته شده دور از دسترس بوده است. در چنین شرایطی نیاز به استقلال مالی در هویت یابی زنان به عنوان متغیر کلیدی می‌تواند تبیین‌کننده انتظارات بالای ایشان در زمینه آموزش‌های مرتبط با کارآفرینی باشد. اما بین نیاز آموزشی-کارآفرینی در گروه‌های سنی و همچنین تعامل بین جنسیت و گروه سنی تفاوت معناداری وجود ندارد. این نتایج حاکی از آن است که کل جامعه پژوهش به واسطه مسائل اقتصادی نیاز به ایجاد کار و کارآفرینی را احساس می‌کنند و انتظار دارند کتابخانه‌های عمومی بتواند دوره‌های آموزشی کارآفرینی را برای آنها برگزار نماید.

نیازهای آموزشی-مهارت‌های اجتماعی

جهت بررسی معناداری تفاوت بین گروه‌های سنی و جنسی از تحلیل واریانس دو راهه استفاده شد. نتایج مربوط به آنوا دو راهه در جدول ۴ آمده است.

جدول ۴. آزمون آنوای دو طرفه برای تفاوت نیازهای آموزشی-مهارت‌های اجتماعی

منبع	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح
------	---------------	------------	-----------------	---	-----

جنسیت	۰,۱۶	۱	۰,۱۶	۰,۱۲	۰,۷۲۷
گروه‌های سنی	۱۴,۵۱	۲	۷,۲۵	۵,۴۳۷	۰,۰۱
تعامل جنسیت و گروه سنی	۴,۹۲	۲	۲,۴۷	۱,۸۵	۰,۱۵۸
خطای استاندارد	۵۷۸,۰۴	۴۳۳	۱,۳۳		

همانطور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود، بین نیازهای آموزشی-مهارت‌های اجتماعی زنان و مردان و همین‌طور تعامل بین جنسیت و گروه سنی تفاوت معناداری وجود ندارد. اما بین نیاز آموزشی-مهارت‌های اجتماعی در گروه‌های سنی تفاوت معناداری وجود دارد. با توجه به میانگین‌های بدست آمده می‌توان گفت با توجه به تغییرات وسیع اجتماعی در سطح جامعه نیاز به دوره‌های آموزشی مهارت‌های اجتماعی به شدت احساس می‌شود و در این بین گروه‌های سنی جوان که در مهمترین دوران زندگی خود جهت ساختن آینده قرار دارند در اجتماعات عرب نیاز بیشتری به آموزش در حوزه مهارت‌های اجتماعی دارند.

نیازهای آموزشی-هویت بخشی

این رو جهت بررسی معناداری تفاوت بین گروه‌های سنی و جنسی از تحلیل واریانس دو راهه استفاده شد. نتایج مربوط به آنوا دو راهه در جدول ۵ آمده است.

جدول ۵. آزمون آنوای دو طرفه برای تفاوت نیازهای آموزشی-هویت بخشی

منبع	مجموع مجدورات	درجه آزادی	میانگین مجدورات	F	سطح
جنسیت	۱,۴۰	۱	۱,۴۰	۱,۰۷	۰,۳۰
گروه‌های سنی	۲,۵۹	۲	۱,۲۹	۰,۹۸	۰,۳۷
تعامل جنسیت و گروه سنی	۰,۴۱	۲	۰,۲۰	۰,۱۵	۰,۸۵۵
خطای استاندارد	۶۰۸,۷۵	۴۶۲	۱,۳۱		

همانطور که در جدول ۵ مشاهده می‌شود، بین نیازهای آموزشی-هویت بخشی زنان و مردان، گروه‌های سنی و تعامل جنسیت و گروه‌های سنی تفاوت معناداری وجود ندارد. این یافته نشان می‌دهد که نیاز به آشنایی با هویت‌های قومی و ملی در تمامی گروه‌های سنی و جنسی در اجتماعات عرب زبان استان خوزستان احساس می‌شود و آنها انتظار دارند کتابخانه‌های عمومی با دوره‌های آموزشی متنوع هویت‌های قومی و محلی ایشان را در امتداد هویت ملی در قالب محتوایی آموزشی به رسمیت بشناسد. با توجه به توضیحات یافته‌های کیفی و ، باید خاطر نشان نمود که این خواست برآمده از مختصات جهان معاصر ضرورت سیاست گذاری‌های منطقه‌ای مبتنی بر مولفه‌های فرهنگی-اجتماعی جامعه هدف را در راستای ایجاد انسجامی ملی خاطر نشان می‌نماید.

نیازهای آموزشی-هنری

جهت بررسی معناداری تفاوت بین گروه‌های سنی و جنسی از تحلیل واریانس دو راهه استفاده شد. نتایج مربوط به آنوادو راهه در جدول ۶ آمده است.

جدول ۶. آزمون آنوای دو طرفه برای تفاوت نیازهای آموزشی-هنری

منبع	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح
جنسیت	۰,۴۸	۱	۰,۴۸۵	۰,۳۳	۰,۵۶
گروه‌های سنی	۴,۲۷	۲	۲,۱۳	۱,۴۵	۰,۲۳
تعامل جنسیت و گروه سنی	۹,۲۹	۲	۴,۶۴	۳,۱۶	۰,۰۶
خطای استاندارد	۶۵۱,۶۰	۴۴۴	۱,۴۶		

همانطور که در جدول ۶ مشاهده می‌شود، بین نیازهای آموزشی-هنری زنان و مردان و همینطور تعامل بین جنسیت، جنسیت و گروه سنی تفاوت معناداری وجود ندارد. این یافته نیز نشان می‌دهد که همه گروه‌های سنی و جنسی به یک نسبت علاقه‌مند به حضور در دوره‌های آموزشی هنری هستند. اما نکته مهم این است که اجتماعات عرب زبان در همه گروه‌های سنی و جنسی به شدت نیاز به حضور در برنامه‌های آموزش هنری دارند که این واقعیت را می‌توان با دو دلیل مورد تبیین قرار داد: با توجه به شناخت محققان و داده‌های کسب شده در مسیر پژوهش، اولین دلیل نبود آموزشگاه‌های معتبر در زمینه آموزش‌های هنری در مناطق عرب زبان استان خوزستان است. اما دومین دلیل آن را باید در ارتباط غنی و تاریخی هنر و فرهنگ عرب زبانان استان خوزستان جست که به وضوح در صنایع دستی، پوشش، سفره آرایی و جشن‌های ایشان مشهود است. از این رو کتابخانه‌های عمومی استان می‌توانند با گسترش ظرفیت‌های خود در زمینه ارائه نیازهای آموزشی-هنری ضمن ایجاد انگیزه برای حضور شهروندان در این نهاد، زمینه‌ای برای پیوند هویت‌های محلی، قومی و ملی در ظرف هنر فراهم آورند که اهمیت بسیاری در تقویت انسجام اجتماعی در سطح منطقه‌ای و ملی دارد و از مولفه‌های زیربنایی توسعه پایدار است.

نیازهای آموزشی-زبانی

جهت بررسی معناداری تفاوت بین گروه‌های سنی و جنسی از تحلیل واریانس دو راهه استفاده شد. نتایج مربوط به آنوادو راهه در جدول ۷ آمده است.

جدول ۷. آزمون آنوای دو طرفه برای تفاوت نیازهای آموزشی-زبانی

منبع	مجموع مجدورات	درجه آزادی	میانگین مجدورات	F	سطح
جنسیت	۰,۳۰	۱	۰,۳۰	۰,۲۱	۰,۶۴
گروه‌های سنی	۳,۳۱	۲	۱,۶۵	۱,۱۶	۰,۳۱
تعامل جنسیت و گروه سنی	۶,۶۰	۲	۳,۳۰	۲,۳۱	۰,۱۰
خطای استاندارد	۶۴۶,۰۸	۴۵۳	۱,۴۲		

همانطور که در جدول ۷ مشاهده می‌شود، بین نیازهای آموزشی-زبانی زنان و مردان و همینطور تعامل بین جنسیت، جنسیت و گروه سنی تفاوت معناداری وجود ندارد. یکی از نیازهای جدی اجتماعات عرب زبان استان خوزستان نیاز به برگزاری کلاس‌های آموزشی زبان فارسی و انگلیسی است. با توجه به اینکه کودک تا سنین مدرسه با زبان عربی صحبت می‌کند به هنگام ورود به مدرسه با مشکل زبان فارسی مواجه می‌شود. بنابراین یکی از نیازهای آموزشی اجتماعات عرب زبان استان خوزستان در بعد آموزش زبان در کنار نیاز به آموزش زبان انگلیسی، آموزش زبان فارسی است. بنابراین بیشترین نیاز گروه‌های سنی نوجوان آموزش زبان فارسی و نیاز بزرگسالان آموزش زبان انگلیسی است.

نیازهای آموزشی - علمی

جهت بررسی معناداری تفاوت بین گروه‌های سنی و جنسی از تحلیل واریانس دو راهه استفاده شد. نتایج مربوط به آنوا دو راهه در جدول ۸ آمده است.

جدول ۸. آزمون آنوای دوطرفه برای تفاوت نیازهای آموزشی-علمی

منبع	مجموع مجدورات	درجه آزادی	میانگین مجدورات	F	سطح
جنسیت	۰,۵۵	۱	۰,۵۵	۰,۳۵	۰,۵۵
گروه‌های سنی	۱۲۷,۹۹	۲	۶۳,۹۹	۴۰,۳۳	۰,۰۰۱
تعامل جنسیت و گروه سنی	۴,۶۵	۲	۲,۳۲	۱,۴۶	۰,۲۳
خطای استاندارد	۷۰۹,۲۳	۴۴۷	۱,۵۸		

همانطور که در جدول ۸ مشاهده می‌شود، بین نیازهای آموزشی-علمی زنان و مردان و همینطور تعامل بین جنسیت و گروه سنی تفاوت معناداری وجود ندارد. اما بین نیاز آموزشی-علمی در گروه‌های سنی تفاوت معناداری وجود دارد. با توجه به میانگین می‌توان گفت گروه‌های سنی نوجوان در اجتماعات عرب نیاز بیشتری به آموزش علمی دارند. این نتایج نشان داد که گروه سنی نوجوان به فراخور دوران زیست خود که با مشخصه پرسشگری شناخته می‌شود نیاز به دوره‌های آموزشی علمی را بیش از سایر گروه‌های سنی احساس می‌نماید. از این رو ضرورت دارد تا با توجه ویژه به این خواست

و مبتنی بر یافته‌های بخش کیفی، متناسب با ذائقه نوجوانان امکان دسترسی به چنین آموزش‌هایی را برای ارتقاء توانمندی علمی ایشان و همچنین در راستای کشف استعداد‌های آنها جهت گذار به آینده‌ای موفق برای جامعه ایران فراهم نمود.

نیازهای آموزشی - مذهبی

جهت بررسی معناداری تفاوت بین گروه‌های سنی و جنسی از تحلیل واریانس دو راهه استفاده شد. نتایج مربوط به آنوا دو راهه در جدول ۹ آمده است.

جدول ۹. آزمون آنوای دوطرفه برای تفاوت نیازهای آموزشی-مذهبی

منبع	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح
جنسیت	۱,۱۸	۱	۱,۱۸	۰,۵۵	۰,۴۵
گروه‌های سنی	۰,۲۵۸	۲	۰,۱۲	۰,۰۶	۰,۹۴
تعامل جنسیت و گروه سنی	۷,۲۱	۲	۳,۶۰	۱,۶۸	۰,۱۸
خطای استاندارد	۹۸۹,۴۸	۴۶۲	۲,۱۴		

همانطور که در جدول ۹ مشاهده می‌شود، بین نیازهای آموزشی - مذهبی زنان و مردان و همینطور تعامل بین جنسیت، جنسیت و گروه سنی تفاوت معناداری وجود ندارد. با توجه به بافت سنتی، قومی و مذهبی حاکم بر اجتماعات عرب زبان استان خوزستان درخواست دوره‌های آموزشی دینی با تأکید بر کلاس‌های دینی، داستان‌های قرآنی و آشنایی با پیامبران و امامان طرح شده است. همانطور که گفته شد به واسطه بافت خاص این مناطق همه گروه‌های سنی و جنسی احساس نیاز به حضور در این گونه کلاس‌های آموزشی را در خود احساس می‌کنند.

بحث و نتیجه‌گیری

زندگی همواره موقعیت‌های چالش برانگیزی می‌آفریند. ما به این چالش‌ها، پاسخ می‌دهیم و با آنها سازگار می‌شویم، و هرچه پیش می‌رویم می‌فهمیم چه عواملی در زندگی مؤثر است. تا زمانی که زنده هستیم، چاره‌ای نداریم جز اینکه یاد بگیریم. بنابراین یادگیری مادام‌العمر از این نظر یک حقیقت انکارناپذیر است (المبورگ، ۲۰۱۶). یادگیری فرآیندی از تعامل فعال با تجربه است. کاری است که مردم وقتی می‌خواهند دنیا را درک کنند، انجام می‌دهند. یادگیری ممکن است شامل افزایش مهارت، دانش یا درک، و تعمیق ارزش‌های ظرفیتی فرد باشد. یادگیری مؤثر منجر به تغییر، توسعه و تمایل به یادگیری بیشتر خواهد شد و فرصت‌های رشد و توسعه دانش، مهارت‌ها و شایستگی‌ها را برای افراد فراهم می‌سازد تا آنها بتوانند در دنیای در حال تغییر کنونی، سازگارانه و موفقیت‌آمیز زندگی کنند.

1. Elmborg

از دیدگاه مک کیب (۱۳۸۸) نقش آموزشی کتابخانه‌های عمومی، امروزه با عبارت‌ها و مفاهیم دیگری چون آموزش دائمی، آموزش بزرگسالان، یادگیری مادام‌العمر و یادگیری خانوادگی مطرح می‌شود. هدف آموزش جامعه‌ی مردم سالار که از جمله کارهای کتابدار مدنی در راستای تحکیم جوامع می‌باشد. نتایج مطالعات مختلف نشان می‌دهد که مردم کتابخانه‌های عمومی را نهادی آموزشی می‌دانند و انتظار آنها از کتابخانه‌های عمومی، فراهم‌آوری منابع و خدمات آموزشی کیفی می‌باشد (ابراهیمی، ۱۳۹۸). بر این اساس یکی از نیازهایی که در اجتماعات عرب زبان استان خوزستان با توجه به ویژگی‌های خاص قومی و محلی خود به آن نیاز دارند، نیاز به آموزش و یادگیری مادام‌العمر است. که در این پژوهش نیازهای یادگیری مادام‌العمر اجتماعات عرب زبان استان خوزستان در دو بخش کیفی و کمی به شرح ذیل شناسایی شدند.

یکی از مهم‌ترین خواسته‌های جامعه مخاطب، آموزش در حوزه کارآفرینی است. درخواست آموزش‌های توانمندساز در حوزه اشتغال که با عبارت کارآفرینی مفهوم‌پردازی شده است با توجه به نرخ بیکاری و همچنین شرایط کلان اقتصادی جامعه امری قابل تبیین می‌باشد. این مقوله شامل خواست افراد در زمینه دوره‌های مهارت‌افزایی و توانمندسازی است که افراد را برای جذب در بازار کار مستعد سازد. بسیاری از افراد در این خصوص هر نوع مهارت شغلی را مدنظر داشتن که برای مثال می‌توان به بستر تلفن‌های هوشمند یا تعمیرات لوازم خانگی اشاره نمود. البته این خواست در حوزه آموزش شامل تهیه منابع آموزشی همچون کتاب، سی‌دی و نرم‌افزارهای آموزشی نیز بوده است.

از سوی دیگر در قشر نوجوان دغدغه‌آشنایی با مشاغل نیز بسیار مطرح بود. شناخت عناوین شغلی، فرصت‌ها و امکانات بازار کار می‌تواند نقش مهمی در برنامه‌ریزی نوجوانان و جوانان برای آینده و استفاده بهینه از زمان داشته باشد. البته این خواست فارغ از جنس مصاحبه‌شوندگان طرح شده است. نکته قابل‌تأمل آنکه زنان خانه‌دار که به عنوان همراه کودکان و نوجوانان خود در جلسه حضور داشتند نیز از این موارد استقبال نموده و برای حضور در چنین کلاس‌هایی با محوریت مشاغل خانگی ابراز تمایل می‌کردند که می‌تواند شامل عناوینی چون خیاطی، گل‌سازی، آشپزی، و مواردی چنین باشد. این مهم البته می‌تواند به شکل غیر مستقیم نقش مهمی در جذب کودکان به کتابخانه و توسعه فرهنگ کتاب‌خوانی داشته باشد. بنابراین به طور کلی می‌توان گفت که اجتماعات عرب زبان استان خوزستان در حوزه کارآفرینی به آموزش‌هایی از جمله: آموزش مهارت‌های فنی، آموزش مهارت‌های مشاغل خانگی و کسب و کارهای خانگی و آموزش مهارت‌های شغلی نیاز دارند. تحلیل یافته‌های کمی نیز نشان داد که این نیاز در همه گروه‌های سنی احساس می‌شود اما زنان نسبت به مردان نیاز بیشتری به دوره‌های آموزشی کارآفرینی داشتند.

دومین مقوله محوری در امر آموزش، مبحث مهارت‌های اجتماعی زندگی است. چنین خواسته‌ای را باید از دو دیدگاه مدنظر قرار داد: در یک نگاه این امر حاکی از بلوغ جامعه مخاطب در نظر گرفت که می‌تواند امید آینده‌ای روشن را برای جامعه دربر داشته باشد. اما با توجه به موارد درخواستی این نکته را نیز نباید از نظر دور داشت که خانواده‌ها با توجه به رشد بالای تغییرات اجتماعی امروز خود را نیازمند کسب مهارت‌های اجتماعی زیستن به ویژه در ارتباط با فرزندپروری

و زندگی زناشویی درک می‌کنند. نکته قابل تامل دیگر توجه به فرهنگ کتاب‌خوانی و آموزش‌های خانواده‌محور در نگاه جامعه مخاطب است که باید به شکلی قابل تامل مدنظر قرار گیرد. اصول شهروندی و فرهنگ شهروندی نیز در لیست نیازهای آموزشی متقاضیان وجود دارد که آن را می‌توان حاصل تعامل ایشان با کتاب و مطالعه دانست و تلاش کرد تا به بهترین نحو به چنین نیازی پاسخ داده شود زیرا این خود مهمترین بستر برای شکوفایی فرهنگ کتاب و کتاب‌خوانی در جامعه می‌باشد. از دیگر خواسته‌های مهارت‌های اجتماعی زیستن در جهان معاصر امروز که امری بسیار ضروری و استراتژیک است، آموختن سواد رسانه‌ای است. این مهم برای خانواده‌ها، کودکان، نوجوانان و جوانان به تناسب موقعیت اجتماعی و رده سنی ایشان باید مدنظر قرار گیرد. بنابراین به طور کلی می‌توان گفت که اجتماعات عرب زبان استان خوزستان در حوزه مهارت‌های اجتماعی به آموزش‌هایی از جمله: مهارت‌های فرزندپروری، آموزش‌های خانواده‌محور، آموزش کتابخوانی؛ آموزش مهارت‌های شهروندی، آموزش توانمندسازی خانواده‌ها، آموزش ویژه زنان خانه‌دار، آموزش اصول شهروندی، آموزش سواد رسانه‌ای و آموزش مهارت زناشویی اشاره کرد. نتایج یافته‌های کمی نیز نشان داد زنان و مردان به یک نسبت به این دوره‌های آموزشی تمایل دارند اما گروه‌های سنی جوان که دوران نوجوانی را پشت سر گذاشته‌اند احساس نیاز بیشتری به این دوره‌های آموزشی دارند.

هویت‌یابی، یکی از خواسته‌های برجسته نیازهای آموزشی در جامعه پژوهش حاضر می‌باشد. هویت در ارتباط تنگاتنگ با فرهنگ مطالعه قرار می‌گیرد و این مهم قابل پیش‌بینی است که اهالی کتاب توجه ویژه‌ای به پیشینه فرهنگی و تاریخی خود داشته باشند. در ارتباط با اجتماعات عرب خوزستان اما باید یک نکته قابل تامل دیگر را در راستای یافته‌های تحقیق حاضر مدنظر قرار داد و آن وجود احساس محرومیت نسبی ادراک شده و همچنین فقر منابع هویت‌بخش در مخازن کتابخانه است. در واقع این نیاز نقش کتابخانه‌های عمومی را در انسجام بخشی هویتی از سطح قومی تا ملی و تاریخی بسیار برجسته می‌نماید. نگاهی به نیازهای آموزشی در سطح هویت‌یابی حکایت از توجه اجتماعات عرب به هر سه سطح هویتی قومی، ملی و تاریخی می‌باشد. در سطح هویت قومی درخواست معرفی نویسندگان و نخبگان معاصر، آثار ادبی، هنری، موسیقایی ایشان بسیار برجسته شده است. در سطح ملی نیز درخواست‌ها مبتنی بر آشنایی و شناخت تاریخ اندیشه، آثار و مولفه‌های هویت‌بخش اما با زبان عربی شعبی بوده است. در سطح تاریخ نیز توجه به شهرشناسی، مشاهیر تاریخی، تاریخ باستان می‌باشد. بنابراین مهم‌ترین دوره‌های آموزشی هویت‌بخش را می‌توان به این شرح بیان کرد: معرفی مشاهیر قوم عرب، شهرشناسی، تاریخ و بزرگان قوم عرب، آشنایی با هویت قومی عرب (شامل آثار ادبی، هنری، شعر، موسیقی، هنر)، هویت ملی، هویت تاریخی (شهرشناسی، مشاهیر و بزرگان، تاریخ باستان و معاصر). به طور کلی این حوزه آموزشی که شامل برگزاری دوره‌هایی هویت‌بخش برای اجتماعات عرب زبان استان خوزستان است، مورد توجه همه گروه‌های سنی و جنسی است که نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور و استان خوزستان بایستی در این راستا دوره‌های آموزشی دقیقی را طراحی و اجرا نماید.

دوره‌های آموزش هنری موضوع درخواست آموزشی دیگری است که به شکلی متواتر از سوی جامعه مخاطب مورد تقاضا قرار گرفته است. در این ارتباط زمینه‌های هنری متنوعی توسط جامعه عرب خوزستان به ویژه نوجوانان و جوانان مورد انتظار است که با توجه به در دسترس نبودن آموزشگاه‌های تخصصی از اولویت بالایی برای این قشر برخوردار بوده است. بسیاری از مخاطبان عنوان کلی کلاس‌های هنری را طرح می‌کردند که در این میان کلاس‌های نقاشی، طراحی، شعر، عکاسی، گرافیک، سینما، اورینگامی و نویسندگی از نمود برجسته‌ای برخوردار بودند. کاردستی نیز از کلاس‌های مورد تقاضای جامعه مخاطب تحقیق بود که با تأکید بر کودکان بوده است. موارد محدودی نیز به برخی از کلاس‌های ورزشی اشاره نموده‌اند که البته این مهم با توجه به اتمسفر نهاد مرتبط با کلاس‌های شطرنج و مواردی چنین بوده است. بررسی داده‌های کمی نیز نشان داد که همه گروه‌های سنی و جنسی به یک نسبت علاقه‌مند به حضور در دوره‌های آموزشی هنری هستند.

درخواست دوره‌های آموزشی دینی نیز در میان درخواست‌های آموزشی با تأکید بر کلاس‌های دینی، داستان‌های قرآنی و آشنایی با پیامبران و امامان طرح شده است. پرداختن به سیره و اخلاق بزرگان دین یکی از نیازهای عمیق جوامع دینی است. با توجه به بافت فومی و سنتی جامعه پژوهش، این نیاز قابل تبیین است. در واقع چنین آموزش‌هایی در باورهای اجتماعی این جوامع در جهت شناخت الگویی برای زندگی طرح می‌شود تا راهنمای افراد برای سعادت دنیوی و اخروی باشد. تحلیل داده‌های کمی نیز نشان داد که همه گروه‌های سنی و جنسی به یک نسبت نیازمند به حضور در این دوره‌های آموزشی هستند.

حضور در دوره‌های آموزشی علمی مثل نجوم و اخترشناسی بسیار مورد توجه بوده است. از طرفی یکی از تقاضاهای نوجوانان دانش‌آموز ارائه کلاس‌های تقویتی و به ویژه دوره‌های آموزشی اشاره کنکور بوده است. در این ارتباط ایشان ایده همکاری اعضای سابق را که موفق به قبولی در دانشگاه شده‌اند را نیز مطرح نمودند. این درخواست و پیشنهاد پیوست آن را می‌توان به عنوان یک رویکرد در راستای شروع تعاملی مستمر با اعضای کتابخانه مدنظر قرار داد. داده‌های کمی نیز نشان داد که گروه سنی نوجوان بواسطه اقتضات سنی و لزوم شرکت در کنکور بیشتر علاقه‌مند به شرکت در این دوره‌های آموزشی هستند.

آخرین درخواست آموزشی طرح شده در نیازسنجی حاضر، کلاس‌های تقویت زبان بوده است. این دوره‌ها با تأکید بر انگلیسی، عربی و فارسی طرح شده‌اند که البته بخش مهمی از آن به کودکان اختصاص داشته است. نکته بسیار حائز اهمیت تمایل کودکان و والدین به برگزاری دوره‌های آموزشی آموزش زبان فارسی در کتابخانه‌های عمومی است. تحلیل داده‌های کمی نیز نشان داد که همه گروه‌های سنی و جنسی به یک نسبت نیازمند به حضور در این دوره‌های آموزشی هستند.

از آنجا که آموزش مادام‌العمر برای همگان در فضای رسمی و آکادمیک میسر نیست، هر چند این فضاها در ترویج یادگیری مادام‌العمر نقش دارند، اما نیازمند تعریف فضاهایی برای یادگیری مادام‌العمر برای عامه مردم هستیم. از

جمله فضاهای عمومی و یکی از منحصر به فردترین آنها به لحاظ فراگیر بودن، ارزان بودن و در دسترس بودن برای همه، کتابخانه‌های عمومی هستند. اجتماعات عرب‌زبان استان خوزستان، نیازهای آموزشی متفاوت و متنوعی را مطالبه کرده‌اند؛ که می‌توان آنها را به هفت دسته تقسیم کرد که عبارتند از: نیازهای کارآفرینی، نیاز به مهارت‌های اجتماعی، هویت‌یابی، نیازهای هنری، آموزش‌های مذهبی، نیازهای علمی و مهارت‌های زبانی. این نیازها نشان می‌دهد که اجتماعات عرب‌زبان استان خوزستان به عنوان یک گروه قومی انتظار دارند کتابخانه‌های عمومی طیف متنوعی از نیازهای آموزشی آنها را برطرف نماید.

منابع

- ابراهیمی، رحمان؛ و علی پورنجمی، سکینه (۱۳۹۲). بررسی کیفی نقش کتابخانه‌های عمومی در ایجاد و ارتقای اعتماد اجتماعی. پژوهش‌نامه کتابداری و اطلاع‌رسانی، ۳(۲)، ۵۱-۷۲.
- ابوطالبی، علی (۱۳۷۸). حقوق اقلیت‌ها و همگرایی. ترجمه علی کریمی، فصلنامه مطالعات ملی. شماره ۳۲. ۳۴-۴۷.
- احمدی، حمید (۱۳۷۸). قومیت و قوم‌گرایی در ایران: افسانه و واقعیت. تهران: نشر نی.
- جیل، فیلیپ (۱۳۸۶). خدمات کتابخانه‌های عمومی: رهنمودهای ایفلا/یونسکو برای توسعه. ترجمه علی شکویی. تهران: چاپار.
- خادمی زاده، شهناز؛ شکاری، محمدرضا؛ نواح، عبدالرضا؛ هاشمی، اسماعیل؛ و کوهی رستمی، منصور (۱۴۰۰). بازاندیشی در کارکرد کتابخانه‌های عمومی از منظر حوزه عمومی یورگن هابرماس. مطالعات کتابداری و سازماندهی اطلاعات (مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات)، ۳۲(۲)، ۳-۲۲.
- دهخدا، علی‌اکبر (۱۳۷۷). فرهنگ دهخدا. تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- زارع، امین (۱۳۹۱). بررسی فرایند اطلاع‌یابی در بافت زندگی روزمره با تأکید بر زندگی در چرخه: مطالعه‌ای پیرامون اقوام پرجمعیت ساکن شهرستان اهواز. پایان‌نامه دکتری دانشگاه شهید چمران اهواز.
- زرداری، سولماز؛ عطاپور، هاشم؛ مجیدی، اکبر؛ و اکبرنژاد، رضا (۱۳۹۸). موانع و راهبردهای ارائه خدمات کتابخانه‌های عمومی به گروه‌های قومی و اقلیت‌ها در جوامع چند فرهنگی بر اساس تجربیات جهانی. تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی، ۲۵(۴). ۶۷۳-۷۰۰.

References

- Abutaleb, A. (1999). Minority Rights and Integration. Translated by Ali Karimi, National Studies Quarterly, No. 32, 34-47. (in Persian)
- Ahmadi, H. (1999). Ethnicity and Ethnocentrism in Iran: Myth and Reality. Tehran: Nashr-e Ney. (in Persian)
- Brown, Nicole E. (2004) the shift from Apatheid to democracy: Issues and imports on public libraries in Cape Town, South African, Libri (54), 169-178.
- Cassell, M. A., Bamdas, J. A. M., & Bryan, V. C. (2012). ReVisioning the Public Library as an Oasis of Learning. *International Journal of Adult Vocational Education and Technology (IJAVET)*, 3(2), 10-22.

- de ANDRADE, A. M. C., & MAGALHÃES, M. H. D. A. (1979). Objetivos e funções da biblioteca pública. *Revista da Escola de Biblioteconomia da UFMG*, 8(1).
- De Moor, A., & Van den Assem, R. (2013). Public libraries as social innovation catalysts. In *Proc. of the*, 28-30.
- Ebrahimi, R., & Alipour Najmi, S. (2013). A qualitative study on the role of public libraries in building and enhancing social trust. *Journal of Library and Information Research*, 3(2), 51-72. (in Persian)
- Eve, J., de Groot, M., & Schmidt, A. M. (2007). Supporting lifelong learning in public libraries across Europe. *Library Review*. 56(5). DOI: 10.1108/00242530710750581.
- Elmborg, J. (2016). Tending the garden of learning: Lifelong learning as core library value. *library trends*, 64(3), 533-555.
- Gill, P. (2007). *Public Library Services: Guidelines for Development by IFLA/UNESCO*. Translated by Ali Shokouyi. Tehran: Chapar. (in Persian)
- Grabinski, C. J. (2005). Environments for development. *New Directions for Adult and Continuing Education*, 79-89. doi:10.1002/ace.200.
- Imel, S., & Duckett, K. (2009). Libraries and lifelong learning. In Jarvis, P. (Ed.), *The Routledge international handbook of lifelong learning* (pp. 183-193). New York, NY: Routledge.
- International Organization for Migration (IOM), 2008, <https://www.iom.int/reducing-global-inequalities>.
- Khademizadeh, Sh., Shakari, M., Navaah, A., Hashemi, E., & Koohi Rostami, M. (2021). Rethinking the Function of Public Libraries from the Perspective of Jürgen Habermas's Public Sphere. *Studies in Library and Information Organization (National Studies in Librarianship and Information Organization)*, 32(2), 3-22. (in Persian)
- McCabe R. B. (2001). *Civic Librarianship: Renewing the Social Missions of the Public Library*. Lanham, MD: Scarecrow Press.
- Oldenburg, R. (2002). *Celebrating the third place: Inspiring stories about the great good places at the heart of our communities*. Cambridge, MA: De Capo Press.
- Rowe, J. W., & Kahn, R. L. (1987). Human aging: usual and successful. *Science*, 237(4811), 143-149.
- Snyder, B.J. (2007) *How the public library contributes to community building: A case study*, Unpublished master's thesis. Roman University.
- Zardari, S., Atapour, H., Majidi, A., & Akbarnejad, R. (2019). Barriers and Strategies for Providing Public Library Services to Ethnic and Minority Groups in Multicultural Societies Based on Global Experiences. *Research on Information and Public Libraries*, 25(4), 673-700. (in Persian)
- Zare, A. (2012). *An Investigation of Information Seeking Process in the Context of Daily Life with Emphasis on Life Cycle: A Study on High-density Ethnic Groups in Ahvaz County*. Doctoral Dissertation, Shahid Chamran University, Ahvaz. (in Persian)